

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ה אלול תשע"ט | דף היומי בבלי: מעילה ח.
דף היומי בהלכה: מסעיף ח' עד תחילת סימן תכ"ט סיום הלכות ערובי תחומין והלכות ראש חודש וסיום חלק ד'.
מוסר: שמירת הלשון פרק ט"ז 'עוד אמרינן' עד פרק ט"ז 'ולפלא גדולי'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

הזקן הסכים להסיע אותי לתחנת מוניות, פתאום אני רואה שאנחנו מחוץ לעיר... | כשנהג משאית מעכו מצא 'כובע של חרדים' זרוק בכביש | מי נהג להסתובב בראש השנה עם סכין חדה בכיס?? | היום: רבבות לומדי 'הדף היומי בהלכה' מסיימים ח"ד במשנ"ב | 1730

על דא ועל הא

המשכנו בדממה הלאה והלאה דרך רחובות
הריקים. פתאום אני מבחין שאנחנו נמצאים בכביש
המהיר ביציאה מן העיר... געוואלד! מה פשר
הנסיעה המוזרה הזו? לאן הוא לוקח אותי...?

תפילה, תפילה, תפילה! - - -

הוא דיבר במלוא הכנות, בתכלית הפשטות מתוך ניסיון ומתוך שכנוע, ברור מכל ברור. "תפילה, תפילה, תפילה ורק תפילה"... וכך אף ורף לו האיש לדרכו. אדם מעשי ויעיל הוא, בקי בהווית עולם מנפנף בתיקים, מסמכים וטלפון, מסדר ביעף כמה דברים כאחת. ומפעם לפעם נושא עיניו למרום שיצליח בדרכו. "אייבשטער העלף מיר!" ריבוננו של עולם, אנא תעזור לי. ועדיין מהדהדים דבריו באזני: "תפילה, תפילה, תפילה..."

ויהי ממחרת... הבה אשתף אותך יקירי, במה שקרה עמי למחרת בדרך חזרה לעירי, ממש לפני טיסה זו בת שעה, שהיתה השעה מוקדמת. רציתי מאד להיות בבית בבוקר לעניין נחוץ מאד. כבר הזמנתי מונית מבעוד יום, לשעה ארבע וחצי לנסוע לנמל תעופה. כמעט לא עצמתי עין בלילה קצר זה, מפני שלא רציתי לאחר. יצאתי החוצה וחיכיתי ברחוב ריק מאדם, חשוך ואפל. הנהג לא הגיע. צלצלתי אליו ואין עונה. כל מה שניסיתי לא עזר לי הפעם. עברו רגעי מתח מהולים בעייפות, חמש דקות ועוד חמש דקות ועוד... מוניות אחרות אינן עוברות. אין רואים נפש

לר' ישראל יקירי שליט"א... שורות אלה אני כותב אליך בין שמים לארץ. אני נמצא כעת במטוס למעלה מן העננים וממריא לגובה שחקים. השעה לפנות בוקר. השמש מפציעה ועולה. האור גובר והולך. מרחקים עצומים משתרעים לפני, מרחקי שמים, אה! "ד' אלוקי גדלת מאד. עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה..." הבה אגלה לך, יקירי, השתלשלות נפלאה שקדמה לטיסה זו. אמש לפני נסיעתי ליעד מחוץ לעיר, פגשתי יהודי סוחר 'פשוט' בדרך. הכרתיו מזה שנים כזריז וממולח ובעל יזמה. נוסע הרבה לעסקיו, 'יודע להסתדר', נחלץ מן הסבך ואינו נתקע בשום מקום... וכך אמר לי הפעם, מסיח לפי תומו, באופן טבעי ביותר: "תפילה, תפילה, תפילה" ורק תפילה! את כל מה שאני צריך ובפרט בדרך, אני נעצר ומבקש את הקב"ה בשפה פשוטה לעזור לי. על כל דבר קטן וגדול ממש, לרבות מקום חנייה... ואני רואה בזה נפלאות. וכך אני מחנך את ילדי בכל הזדמנות ששייך. שאו מרום עיניכם! להתפלל ולבקש בפשטות על כל דבר. לא שייך אחרת! הקב"ה יושב בשמים ומאזין. רק תבקשו ממנו את כל מה שאתם צריכים. ילדי יודעים זאת והם ראו זאת במוחש יותר מפעם. מבקשים מהקב"ה והוא עוזר בפועל."

המרץ. הוא הרגיש שיש לו תפקיד מן השמים שעליו למלא אותם בשלימות...

געוואלד! מסבב כל הסיבות! יהודי זה נרדם ואיחר למשמרת התהילים שלו ואני השתדלתי להקדים מה שיותר ולכבות את השעון המעורר לפני שיצלצל. שני יהודים שאף פעם לא נפגשו, מצאו כעת אחד את השני בעלטה, ברגע הנכון. באותו לילה ראיתי את האור היהודי מבהיק מתוך הדממה, אור האורות של לב אחד מסיני, מתוך מה שאיננו מבין אחרת...

לבקשתי אמר לי את שמו. יקירי! זה לא היה אליהו הנביא... אמנם היה זה מן היהודים שיבוא אליהו הנביא בזכותם, לבשר על הגאולה העתידה הבאה בזכות מדת החסד. כך חותמין... כן, הגעתי בזמן. באמת הקדימה נפשי להמריא עוד לפני הטיסה. כבר הפלגתי אל מרומי מעלות נפשות ישאל הוי! תפילה, תפילה, תפילה! הוי! יהודי! יהודי! אלה חיילך הנסתרים ישראל! ואלה הם רבותי הדבקים בקונם באמונה ודוהרים להיטיב לזולת...

אתה מבין ללבי ההומה, ר' ישראל - -? לבי הדופק בחזקה לפי הקצב: תפילה, תפילה תפילה...
א ייד, א ייד, א ייד.

שוב נודע לי על יהודי יקר זה, שהוא בעל ייסורים וידוע חולי זה שנים ר"ל, ולמרת חולשתו וסבלו הרב, מתאמץ הוא להגיע לבית המדרש בעוד לילה. הוא יושב לו בפינתו לפעמים לבד, ועוסק בתורה ובתפילה זכה בצינעה. ירפאהו ה' במהרה! היטיבה ה' לטובים! הוא הטריח עצמו כל כך למען יהודי שאיננו מכירו, כדבר המובן מאליו. מי יודע בכמה מאמצים עלתה בידו נסיעה זו.

תפלה, תפילה, תפילה... צריך להחשיב את התפילה העולה למעלה מיד. לפני כמה שנים ביום ח' תשרי, ים "שלוש עשרה מידות", נסענו לביה"ח לבקר חולה אנוש ל"ע. המשפחה כבר התאספה במקום כי חששו לפי המצב, ששעותיו ספורות. אנשי הצוות נתנו רשות כניסה רק לשני אנשים בבת אחת וכך נכנסנו פנימה בלב כבד ונשבר.

החולה, אדם חביב ומתחסד עם הבריות, שכב שם בלי הכרה ומונשם. מישהו מן הצוות לא מש ממיתתו ועקב אחרי סימני דפיקות הלב ולחץ הדם היורד. ה'חבורתא', הגהח ר' יהושע פירר שליט"א שהתלוויתי אליו, התיישב ליד החולה והתחיל לדבר אליו, למרות שידע שאינו מגיב. הוא בקשני לשיר עמו כמה ניגונים. אצלו זה תמיד חלק בתלי נפרד ממצווה גדולה זו. ביציאתו הודה הרב לאח מ'בני נח' שישב שם. הוא הסביר לו שאמרנו פרקי תפילה להקב"ה שיכול להושיע בכל מצב. הופתענו מתגובתו: "אני כבר עובד במקום הזה כ-25 שנה וכבר ראיתי דברים רבים ושינויי פלאים. אתם תעשו את העבודה שלכם ואנחנו נעשה את העבודה שלנו..."

יצאנו מן החדר אל בני המשפחה. הרב ביקש שכולנו נשפוך

חיה. ואני צריך להגיע לנמל התעופה בזמן... נזכרתי בלקח של אתמול: "כל יחיד ויחיד מחויב להתפלל להשם יתברך איזה צורך הצריך לו, ואל יבטח על חריצותו ושכלו, כי במה נחשב, ועצת ה' היא תקום". דבר שהמחיש אותו ידידי הסוחר: "תפילה, תפילה, תפילה! תבקש! פשוט תבקש!

ומול שמי הלילה, פנו אז שתי עיני ליאות למרום, בתחינה ובקשה. ה' היה עוזר לי...

ר' ישראל! בעצמי חוויתי זאת. והנני מוסר לך דברים כהווייתם. הבחנתי אז באפילה, שבאחד הבתים ממול, נפתחה הדלת. הנה משתרכת לה דמות לאט לאט. התקרבותי וראיתי יהודי מבוגר נשען על מקלו. הוא יוצא מפתח ביתו ומתיישב על כסא. מיהרתי אליו ושאלתי אותו על מספר של מונית, שכן אצה לי דרכי לנמל התעופה והשעה דוחקת. הזקן ענה לי שאין לו את המספר. אמנם מכיון שהוא הולך עכשיו לבית הכנסת, הוא יכול לקחת אותי במכוניתו, אל תחנת מוניות סמוכה לשם...

הצלה פורתא! אולי בכל זאת אספיק להגיע בזמן לטיסה. היהודי התאמץ, בקושי הלך צעד אחד צעד ופנה למכונית. הרגשתי שלא בנוח מפני שידעתי שקשה עליו ההליכה. הוא הדליק את המנוע והתחיל לנסוע. הודיתי לו מקרב לב על טובה זו ושאני מקווה שאין זו טירחא יתירה בשבילו, אלא שלא היתה לי עצה אחרת. הוא לא הגיב. הוא לא שאל לשמי ולמקומי. בפנים חמורות-סבר המשיך לנסוע. מי יודע? אולי סבל כאבים באותה שעה.

כך המשכנו בדממה הלאה והלאה דרך רחובות הריקים. פנייה ימינה ופנייה שמאלה ואין זכר לתחנת מוניות בסביבה. הרגעים עוברים ואני מסתכל עלו על השעון. פתאום אני מבחין שאנחנו נמצאים בכביש המהיר ביציאה מן העיר... געוואלד! מה פשר נסיעה מוזרה זו? לאן? לאיזה תחנת מוניות הוא לוקח אותי...?

ואז נתחוויר לי הדבר. לפי תמרורי הדרך הבחנתי לפתע שהוא לוקח אותי בעצמו ל...שדה התעופה. פניתי אליו בהתרגשות: "כבודו עושה מצוה בשלימות?"! "אתה באמת לוקח אותי לנמל? איך אודה לך על כך? איך אשלם לך בעד זה? במה אוכל לגמול לך. ומי כעמך ישראל!"

הזקן השתקן, יהודי של פעם, נעץ בי לרגע מבט חודר ונענה לי בחריפות: "וואס האט איר געמיינט? וכי מה חשבת? יהודי עומד ברחוב בלילה, הדרך אצה לו להגיע הביתה, ואני אעמוד מנגד? וכי אפילו א' שטיקל יידיש הארץ" - פיסת לב יהודי - אין ביי ר' ייד וכי מה חשבת? שבאמת אשאיר אותך אי שם בדרך...? הוא לא הבין איך אפשר אחרת...

ואז גילה לי האיש שבדרך כלל הוא כבר בבית המדרש בשעה כזאת, מכיון שהוא גומר תהילים לפני התפילה. אלא שהיום משום מה לא התעורר בזמן. [כבר היה קרוב לשעה חמש בבוקר...]

כנראה שמן השמים הועידו לו תפקיד אחר... וכך חזר האיש לשתיקתו. הוא אחז בהגה במיומנות. ההליכה אמנם קשתה עליו, ברם על הכביש הוא דהר כצעיר במלוא

העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם". תלמדי הבעש"ט הקדוש הביאו מה ששמעו מפיו, שזה גופא סיבת הזלזול בתפילה, מה שבני אדם חושבים שתפילתם איננה מתקבלת. אין הם יודעים שהתפילה פועלת דברים נוראים ונשגבים ברומו של עולם דווקא ואין דברים נראים תמיד על הארץ...

אין לשער את כוחה של תפילה יהודית ופעולתה במרומים "בתיקון כל העולמות". בעצם העובדה שיהודי מתקשר בתפילה לקונו מתוך עבודה שבלב. קיום מצות "ועבדתם" פועלת ופועלת. על הארץ לפעמים מיד, לפעמים אחר זמן, ברם ברומו של עולם, אין קץ לפעולתה ותועלתה תיכף עם עלייתה! בספרים הקדושים נקבע [על פי תקו"ז תיקון ס"ט], שהמתפלל נעשה כשותף להקב"ה בבנין עולמות הנבנים מתוך תיבות התפילה... ונכדו בעל "דגל מחנה אפרים" זי"ע פירש בדברים אלה ששמע מסבו הקדוש את נבואת הנחמה שקוראים בהפטרת כי תצא: "כי רבים בני שוממה" - "התפילות אשר אתה סובר שהם שוממים, עושים פעולות גדולות יותר מראייתך הגשמית... [וראה תולדות יעקב יוסף פ' שלח ז']".

(אגרת לידיד, המודיע י"ג באלול תשע"ט)

לב בתפילה יחד. למחרת, לפני כל נדרי פנה אותו רב אל בני עדתו וביקשם להתפלל בעד החולה, שנמנה על באי בית מדרשו. מכיוון שאותו חולה אהב לחלק מזון לנצרכים, ביקש מכל אחד שיזהרו בענייני ברכות לזכותו...

מה אומר לך ר' ישראל! האיש קם לתחייה באורח פלא. אברך אחד מומחה בתחום הרפואה שידע היטב ממצבו, אמר לי אז שהיו שם נסי נסים ממש!

אכן, לא תמיד רואים את תוצאת התפילה והתחינה מיד. ואדרבה, הלכה מפורשת היא בשולחן ערוך שאין לצפות לכך. וזה לשון המחבר: "אל יחשוב: ראוי הוא שיעשה הקב"ה בקשתי, כיון שכוונתי בתפילתי, כי אדרבה זה מזכיר עונותיו של אדם (שע"י) כך מפשפשין במעשיו לומר בטוח הוא בזכותיו, אלא יחשוב שיעשה הקב"ה בחסדו. ויאמר בלבו: מי אני, דל ונבזה, בא לבקש מאת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אם לא מרוב חסדיו שהוא מתנהג בהם עם בריותיו" [או"ח סי' צ"ח ס"ה].

זאת ועוד, הזכרנו את מאמרם ז"ל על התפילה: "דברים

עניינא דיומא

מדוע נוהגים שלא לישון בראש השנה?

ראש השנה כפתח. הבה לא נישן. הבה נהיה ערים ועירניים לרגעים הגדולים והנשגבים העומדים לפנינו, בהם נוכל לזכות לשפע אדיר ברוחניות וגם בגשמיות

חצות כבר נמתקו הדינים, עכ"ל. ואכן כמה אחרונים כתבו שלא נמצא כן בירושלמי שלפנינו, אולם כבר ידוע שרבים ממימרות הירושלמי המובאים בקדמונים לא נמצאו בירושלמי שלפנינו, כיון שנחסרו מאיתנו חלק מגליונות הירושלמי. והמהר"ץ חיות כתב: "הקדמונים היו רגילים לכנות את המדרשים ופסיקות אשר נתחברו בארץ ישראל בכינוי ירושלמי, ולא דקדקו בלשונם, ומי יודע באיזה מדרש מן המדרשים אשר נאבד מאתנו נזכר ענין זה".

ויש לשאול: מובא בחז"ל ובראשונים שהמזלות קובעים את מאורעות האדם, והא דאיתא בגמ' דאין מזל לישראל, פירשו הראשונים שבכוחם של ישראל לעקוף את מזלם הרע ע"י תפילה, צדקה או שאר מצוות. והיינו שלמרות שלא ניתן לשנות את עצמות המזל, אך כיון ש'אין מזל לישראל' (וכנ"ל), יכולים ישראל להתעלות מעל הילוך המזל או לגרום במעשיהם שהמזל לא יפגע בהם, שאף שהמזל ינוע במסילתו כדרך השפעתו, מ"מ תצליח דרך ישראל לגרום שהמזל לא יפגע בהם.

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

הרמ"א (או"ח תקפג, ב) כותב ש"נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה (ירושלמי), ומנהג נכון הוא. וביאר הט"ז: שלא לישן - דאיתא בירושלמי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזלי. והמגן אברהם כתב: האר"י אמר שאחר חצות מותר לישן שכבר נתעורר המלאך ע"י התפלות והתקיעות ובב"ח כת' שהר"ם ישן בר"ה והיושב בטל כישן דמי. וכתב המשנ"ב: שלא לישן וכו' - משום דאיתא בירושלמי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזלי. והאר"י ז"ל אמר שאחר חצות מותר לישן שכבר נתעורר המלאך ע"י תפלות ותקיעות, והב"ח כתב שהר"ם היה ישן בר"ה. ויושב בטל כישן דמי. ועיין בח"א שכתב דאחר האכילה יקבע עצמו ללימוד, ואם ראשו כבד עליו יישן מעט אם א"א לו בלא זה, ויש נוהגים לגמור כל התהילים.

וכתב הערוה"ש: יש שאין ישנים ביום א' דר"ה ע"פ הירושלמי "מאן דדמיך בריש שתא, דמיך מזליה", ולא ידענו איפה נמצא זה הירושלמי. והאר"י ז"ל לא חשש לזה ואמר דאחר תקיעות ואחר

יש מזל ברקיע, תדע כשמתקנין על הכותל צורה אחת בדמות הגנב ומכה בעין הצורה את עין הגנב במקום אותו עין, לפי שעניני האדם ביד מלאך מזלו, ובעוד מלאך מזלו אצלו אין מוזיק יכול להתקרב אליו, וכשמזל המכה אומר למזל הגנב מיד סר מעליו והמוזיק מוכן להתקרב אליו, כי נגזר על מזל השומר את האדם ושולח לו מלאך אחד שלקתה הצורה מיד מסתלק והמוזיק מוזיקו, לכך קול אומר על כל בריה בשעת הזמן כבר הגיע זמן של פלוני לגדולה לעלות וליפול ולהכשל או להמלט כמו שרואה בצורות, עכ"ל. וראו בספר חסידים (סי' תתשנז-ח), וכן בילקוט ראובני (פרשת וארא) ועוד.

ולפי"ז כוונת הענין היא שאדם זוכה לעזר מקודש ממלאכו הטוב, הדואג להצלחתו ומתפלל בעדו בשמים. וכאשר האדם ישן ואינו שת ליבו למידת הדין המתוחה בשעה זו, תש כח מלאכו והוא אינו יכול להעתיך בעוז ובגבורה בעדו.

ובשער המלך (לאב"ד ווייעלקאטש) כתב: והענין שלעולם צריך להיות התעוררות מתתא לעילא, דכתיב 'שובו אלי ואשובה אליכם', וצריך האדם לעורר את מלאכו הטוב והוא יעורר למעלה למעלה, מה שאין כן אם הוא דמיך וישן ואינו מתעורר מתתא, אין התעוררות לעילא, וזה דקאמר דמיך מזליה, עכ"ל.

מדברי השער המלך מתבאר שעל האדם לעורר עצמו בעולם הזה, כדי לזכות להתעוררות בעניינו למעלה, וכשהאדם ישן בראש השנה, אינו זוכה להתעוררות מלעילא. ולכאורה אינו ענין לסוג המזל הקובע על טבעי האדם, אורחותיו ומאורעותיו.

עוד י"ל באופן אחר, שהשינה בראש השנה משפיעה על המזל, לא בתורת 'מעשה האדם' המשנה את המזל, אלא שמה שקורות האדם בראש השנה הוא מזלו, ומה שמרחש אצלו בזה היום הוא השתקפות של כל השנה.

השינה בראש השנה אינה מרדימה את המזל הרע. כי הישן הוא אדם החי. והעירנות מבטאת את החיים. ואילו המזל הרע הם הכוחות שפועלים נגד חיי וטובת האדם. ואם ישן דמיך מזליה.

לפי"ז סימנים אלו אינם קשורים לכאן ל'יום הדין' שבראש השנה, אלא ל'ראש השנה', כראשית השנה ותחילת גלגל חיו, הנרקם זה עתה במסלול חדש.

וראו דברי הרבי מצאנז זצ"ל בשו"ת דברי יציב (ח"מ פ"ח), שכתב: "דברי חכמים אמיתין ומאירין לפי מה דאיתא בירושלמי האי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה והובא בד"מ ורמ"א ס"ס תקפ"ג, משום שעיקר הכל הוא ההתחלה, ולהכי התחיל השו"ע בהשכמת הבוקר, כי יתיצב על דרך לא טוב רע לא ימאס", עכ"ל.

לא להרדים את הסגורים

מספר לשונות של חכמי הדורות נראה שהבינו שה'מזל' המובא בירושלמי, הכוונה ללימוד הזכות והסגוריה המתעוררים על האדם בשמים ביום זה, ואלו דבריהם:

המטה אפרים כתב: "אחר שגמר ברכת המזון, אע"פ שלפעמים עוד היום גדול ויש שהות לישן מעט עד תפלת המנחה,

והאבן עזרא מבאר הענין כך: והנה לא יוכלו המשרתים לשנות דרכם, ושיעבור אחד מהם החק שנתן לו השם. גם כל צבא השמים והשפלים יקבלו מהם כפי מתכונתם, על כן לא ייטיבו ולא ירעו. והנה המשתחוה למלאכת השמים לא יועילו לו, כי אם מה שנגזר עליו כפי מערכת כוכבי מולדתו כן יקרנו, חוץ אם ישמרהו כח העליון יותר מכח הכוכבים, שיהיה דבק בו, אז יצל מהגזרות".

הוא ממשיל על כך משל נפלא: "ואתן לך משל חשוב, שהיתה מערכת הכוכבים שיגדל נהר על עיר אחת וישטוף אנשים או ימותו. ובא נביא והזהירם, שישובו אל השם בטרם בא יום רעתם. ושבו אליו בכל לבם. ובעבור שדבקו בו, נתן בלבם, שיצאו אנשי העיר לחוץ להתפלל אל השם. והנה עשו כן. וביום ההוא גדל הנהר פתאום כמנהגו, כאשר ראינו בעינינו פעמים רבות ושטף כל העיר. והנה לא סרה גזירת השם והוא הצילם, וחשוב, כי המשרתים ירוצו כסוסים עוברים במסלה, ולא ירוצו להרע או להיטיב, רק ככה דרכם. וחשוב כי במסילה איש עור לא ידע מנהג הסוסים מתי הולכין אל ימין או לשמאל, והוא נשען על פקח שידע סורם. והנה הוא ישמרנו, כי ברצם בצד זה יוליך העור לצד האחר, ומרוצת הסוס לא תשתנה והעור ימלט", עכ"ל.

אך יש להבין, היכן מצינו שהמזל נקבע ע"י מעשה האדם, הרי בפשטות המזל פועל ע"י עצמו, ע"י זמן ושעת ומקום הלידה, שעל ידי כך שהאדם נולד בזמן מזל מסוים, מורה מזלו על הלך רוחו, טבעו והמאורעות שיקרוהו במהלך חייו. ואילו כאן נראה שהתנהגות האדם גורמת לשנות את עצם מזלו, ע"י שישן בר"ה, וצ"ע היכן מצינו דבר זה, שהמזל נקבע ע"י מעשה האדם, ולא להיפך, שהמזל נקבע לעצמו מעצם לידת האדם בשעה ומקום מסוים, וכל מה שמצינו הוא שאע"פ שהמזל נקבע מעצמו, יכול האדם להפך מזלו ולזכות לסייעתא דשמיא למרות המזל, וצ"ע.

עוד יש לברר, במקרה שאדם שהאיצטגנינים והכלדיים אמרו לאדם שמזלו שבראש השנה מורה שהשנה הקרובה תהיה לו שנה רעה וגרועה, האם יכול לשנות את מזלו הרע ע"י שייך לישון, ובכך ירדים את מזלו הרע, ואדרבה, יתקיים בו מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזלי'.

על שאלה זו יש לומר ש'מזל ישן' הכוונה לצמצום ההשפעה, ולא יועיל לישון כדי לבטל את השפעת המזל, מפני שאין לו 'מזל חיובי' המשפיע לו שפע טובה והצלחה.

יתכן שכוונת הירושלמי ל'מזליה', אינה למזל יום לידתו, אלא למלאך השומר על האדם בשמי שמים. ע"י שבת (מג, ב): אדם דאית לי מזלא מסייע לי מזלא מסייע ליה, בהמה דלית לה מזלא לא מסייע לה. ופירש רש"י: מזלי - מלאך שלו ומליץ עליו.

וראה בדברי הספר חסידים (סי' תתשס"א), שכתב: הנפש יש לה מזל ברקיע, נפש מהללת את השכינה אף לאחר מיתה, מזל המלאך מהלל למעלה בקול שהצדיק רגיל בו כדי שיזכור הקב"ה לדורו ולזרעו, ומזלו למעלה מששת ימי בראשית, כדי לתת למקיימי מצוה כאלו מששת ימי בראשית עוסקין בתורה עד תחית המתים, עכ"ל. ובהמשך (בסי' תתשס"ב), כתב: לכל אדם

ומשמעות דבריו היא שאין זה ראוי לישן בשעה שעוסקים בדינו.

אדם שמת בר"ה - הורע מזלו ומת לאלתר

התורה תמימה (קהלת פ"ח הערה נז) חולק על דברי הרמ"א ויתר האחרונים שהביאוהו, וביאר את דברי הירושלמי באופן אחר, והוא שאדם שמת בראש השנה, סימן שהורע מזלו עד כדי כך שמת מיד, עוד ביום המשפט עצמו, ואלו דבריו: דריש שינה על המיתה כמ"ש בדניאל י"ב ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו, ור"ל אינו רוצה לחשוב ולהתגונן אודות יום המיתה ולכן אינו עושה תשובה, וכן בלשון הירושלמי קורא למיתה בשם דמך שפירושו שינה. ואין נראה מה שתפסו האחרונים לדייק שאין נכון לישן ביום ראש השנה מירושלמי האי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה, ופרשו דדמיך - דישן, ובאמת דמיך פירושו מיתה, והפי' דמי שמת בראש השנה סימן הוא שהורע מזליה עד קצו שנדון לאלתר, עכ"ד התורה תמימה.

הרב פעלים והמטה יהודה: אין לישן בר"ה - לסימן טוב

מדברי הגאון הבן איש חי זצ"ל ב'רב פעלים' (ח"ב יו"ד כט) למדנו שענין אי השינה בר"ה הוא רק לסימן טוב בעלמא, כפי שנוהגים לעשות סימנים טובים בשלל תחומים וזמנים.

וכן כתב המטה יהודה בטעמו השני, וז"ל: ויש נותנין טעם אחר לנוהגין שלא לישן, משום דשינה היא אחד משישים במיתה, דקי"ל סימנא מילתא, וכי היכי דנזהרין לאכול דברים טובים דיש בהן סימן לטובה, הכא נמי יש לזיזהר מלעשות דברים שסימנם לרעה, וכן משמע מההגה שכתב מנהג זה בזה הסימן שהוא מדבר בענין הסימן, וכן נראה מהירושלמי שאמר 'האי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה', עכ"ל.

דברי האריז"ל

המהר"ו בשער הכוונות כתב כך: ענין השינה ביום ראש השנה, נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל שאין לישן ביום ר"ה לפי שז"א הוא ישן למע' עד שמתעורר ע"י תקיעת שופר כמבואר לקמן במקומו אשר ז"ס משז"ל כי תקיעת שופר הוא לומר עורו ישנים מתרדמתכם כו' וכבר יתבאר ג"כ לקמן כי עד יום ב' של ר"ה הוא ישן וכוונתו הוא לעוררו ולכן אין ראוי לישן. האמנם נלע"ד ששמעתי ג"כ ממורי ז"ל שאין זה אלא עד חצי היום ומאז ואילך יכולים לישן כי כבר נתעורר ז"א על ידי התקיעות דמיושב ומוסף ואני זוכר שראיתי למורי ז"ל שאחר חצי היום שכב על מטתו וישן, עכ"ל. ובהמשך דבריו (בשער הכוונות), כתב כך: הענין הוא כי אעפ"י שז"א נתעור' והקיץ משנתו ביום א' ע"י תקיעת השופר עכ"ז כיון שלא ננסר מוח החכמה שבה רק הכתר שבה בלבד כנ"ל לכן עדיין אין זה התעורר' גמור ועדיין חוזר וישן עד יום הב' וכו', עכ"ל.

והכפ החיים ביאר שבחינת הסתלקות המוחין נקרא שינה בלשון המקובלים, ובדברי האריז"ל האריכו חכמי הסוד.

אין לעשות כן, ויחוש למה שאמרו הישן בראש השנה גם מזלו ישן, ואף שדבריהם נאמרו ברמיזה, שמי שישן ואין מוסיף אומץ בתפילה, גם מזלו, שהוא המלאך המליץ עליו בשמים, הוא אינו מלמד זכות, עכ"ל.

וכן מצינו לשון המשנה ברורה (שם), שכתב: האר"י ז"ל אמר שאחר חצות מותר לישן שכבר נתעורר המלאך ע"י תפלות ותקיעות.

הגר"ח פאלאג'י בס' מועד לכל חי (סימן יב) כתב: הרב המאיר עיני הגולה בספר המורה (החיד"א בספר מורה באצבע) וזה לשונו: יתגבר כארי שלא לישן ביום ראש השנה ויעסוק בתורה כי לא כל העתות שוות לישון ולהתענג, כי עתה יום הדין וכל העולם עוברים כבני מרון לפניו יתברך. ואף שכתבו שאחר חצות מותר לישון, לא נאמר לנו המלאים חטאות וזוהמות הסטרא אחרא פרחו בכל. לכן טוב מאד להתגבר ולעסוק בתורה, וכולי האי ואולי לשפלות מצבינו בדור יתום כזה, עכ"ל... דהרי מה שאמרו שלא לישן הוא דעל ידי זה מעורר המלאך שלו להתפלל עליו. ואם יושב ובטל אינו מתפלל, ומכל שכן אם מדבר דברים בטלים דאז מוטב לו שישי, דהנאה לו ולעולם, עכ"ל.

השינה מורה על עצלות ופוגעת ברחמי המשפט

מדברי הב"ח (סימן תקצז) נראה שביאור הענין אינו קשור לשינוי המזל, אלא כשאדם ישן בר"ה, הוא אינו זוכה לסייעתא וסליחה, כיון שמורה בלכתו לישון על עצלותו וחוסר יחסו הנכון למשפט ולדין.

ואלו דברי הב"ח: כתב בספר אבן שועיב בשם הרמב"ם ז"ל (תשובה ג, ד) כי בתקיעת שופר יש רמז לדין כמו עורו ישנים מתרדמתכם רצונו לומר כי השעה צריכה הערה כמו שנאמר "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", מכאן כתוב בירושלמי שאסור לאדם לישן בראש השנה כדאמר התם איך בר נש דדמיך בריש שתא ועוסקים בדיניה. ועוד יש לומר כי הוא מורה עצלות כדכתיב "מה לך נרדם" וגו', עכ"ל. ומהר"ם היה רגיל לישן כמו בשאר יום טוב, תשב"ץ מצאתי כ"כ בהגהות דמהר"ש לוריא, עכ"ל הב"ח. וכ"כ השל"ה (ר"ה פ' תורה אור אות נד).

וכן המטה יהודה כתב: וגם נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה, הטעם יש אומרים דמראה עצמו כאילו אינו חושש לדין שדנין אותו למעלה וצריך שיהיה ניעור שיראה בעצמו שהוא ירא וחרד מאימת הדין, ואע"ג דמתכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה להראות שאנו בטוחים, אפשר דביום הדין שאני. מיהו למש"כ הלבוש ז"ל בטעם ההלל, לפי שהוא בתחילת היום שיושבין לדון והשינה סתמא היא אחר חצות, יש להקל. ומטעם זה השמיט הלבוש מנהג זה ולא הזכירו, דאזיל לטעמיה הנזכר. אלא דיש לחלק דשמא שינה גריעא טפי.

והמדקדק יראה לנכון בדרשות אבן שועיב, שהביא לשון הירושלמי בשונה מדברי הרמ"א, שהוא ז"ל הוסיף בדברי הירושלמי "הך בר נש דדמיך בריש שתא ועוסקים בדיניה לעיל",

במועד לכל חי (להגר"ח פאלאג'י), שכתב: בעשרת ימי תשובה לא יישן ביום כמו בראש השנה, ואם עשה תיקון כרת ולמחרתו לא יוכל לסבול אם לא יישן, על כל פנים יזהר שלא ישן כי אם אחר חצי היום, עכ"ל.

העולה מכל דברי חכמים אלו, הם ועוד רבים שעסקו בענין השינה בראש השנה, שביארו את דברי הירושלמי באופנים שאינם קשורים במישרין לגזירת המזל, למרות שלשון הירושלמי מורה לכאורה שהשינה בראש השנה מרדימה את מזל האדם. ראש השנה בפתח. הבה לא נישן. הבה נהיה ערים ועירניים לרגעים הגדולים והנשגבים העומדים לפנינו, בהם נוכל לזכות לשפע אדיר ברוחניות וגם בגשמיות. המלך מחכה שנבקש ממנו את הכל. עלינו רק לקבל את מלכותו עלינו ביראה ובאהבה וכך נזכה למטר של בשורות טובות, שנה טובה ומתוקה.

המטה יהודה כתב טעם נוסף, ואלו דבריו: "דכיון דקיימא לן דבימות החול אסור לישן ביום יותר משינת הסוס שהוא שיתין נשמי, אע"פ שאין אנו נזהרין בשאר ימות השנה, ראוי להיזהר בימי התשובה, וכגון הא סימן תר"ג דיש לזהר מפת של עכו"ם אע"פ שאינו אלא חומרא בעלמא, וכל שכן בשינה שהיא אסורה מעיקר הדין. ולפי זה בכל עשרת ימי תשובה יש לזהר, והרמ"א דנקט ראש השנה לרבותא אע"פ שהוא יום טוב, עכ"ל. [ובהמשך דן שם האם צריך להתעורר מהשינה כבר מעלות השחר או שניתן לישון עד שקם משנתו. והבן איש חי כתב: אין ישנים ביום ראש השנה, וצריך להזהר שיתעורר משינתו בלילה קודם עלות השחר, ואם יש לו כאב הראש, או שאר מיחוש שמוכרח לישן ביום, יתאפק וישן אחר חצות היום, עכ"ל. ועי' ספר שלמי מועד שמרן הגרש"ז אורבך זצ"ל היקל בזה. וראה ס' פסקי תשובות ס' תקפג]. וראה

הסיפור היומי

הר"מ עמד נפעם. "אתה המחבר של הקונטרס הזה!! הרי כשלמדת כאן בישיבה לא הבנת כמעט כלום! אפילו תוס' אחד לא הצלחתי להכניס לך בראש!!" ... בחיך צופן סוד פתח הבחור וסיפר ...

העצה של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, והתפילה הסוערת ב'זכרון משה' בשעה 3:00 בלילה

הנך מתפלל ומבקש על הצלחת התורה?".
"בוודאי!" - ענה הבחור - "תמיד בוכה אני ומבקש על כך, אבל, לצערי, עדיין לא נענית".
"תקבל על עצמך להתפלל תמיד תפילה בציבור, ושלא להפסיד תפילה בציבור גם אם תצטרך לזה מסירות נפש!" - חתם רבי חיים את השיחה, ובירכם לשלום.
חלפו ימים, הבחור סיים את לימודיו בישיבה קטנה, והתקבל לאחת הישיבות הטובות והגדולות ביותר, הודות ליראתו ונועם הליכותיו. והנה, לאחר מספר שנים הופיע הבחור בישיבה הקטנה בה למד בנערותו, ונכנס לביקור בחדרו של אותו מגיד שיעור, אשר היה קשור אליו כל כך. מגיד השיעור שמח לקראתו עד מאוד, והנה מניח הבחור לפניו על השולחן קונטרס נאה של חידושי תורה על מסכת יבמות.
הרב עלעל מעט בקונטרס, ומצאו מלא וגדוש בחכמה ובעמקות נפלאה. מלבד הבהירות וההסברה היפה בהצעת הדברים, ניכר היה כי המחבר ניחן בכוח חידוש נדיר, כתלמיד-חכם מופלג!
"מי הוא הרב המחבר?" שאל, "כנראה מדובר בתלמיד-חכם חשוב ביותר!". הבחור לא הבין את השאלה: "מה זאת אומרת מי חיברו? הרי אני כתבתי וערכתי את הקונטרס בס"ד מרובה, ובשביל כך באתי הנה אל הר"מ היקר, להגיש בפניו את פרי

באחת מהישיבות הקטנות החשובות שבירושלים, ישב בחור בן טובים, שלא הצליח בתלמודו. מוחו היה סתום ושכלו קלוש ושום לימוד לא נקלט בראשו, אך רצונו היה עז ונחוש. הוא ניסה את כוחו שוב ושוב, אך ללא הצלחה. על אף היותו בחור ירא שמים, נעים הליכות ובעל מידות טובות, לא עלה תלמודו בידו.
אחד מהר"מים הטובים בישיבה נקשר עד מאוד בנפש הבחור, והשקיע בו רבות. מדי יום היה יושב עמו לאחר השיעור כדי לשנן עמו את הגמרא עם התוספות והמפרשים, אך ללא הועיל... מגיד השיעור המסור היה אובד עצות; זוהי תופעה נדירה למדי, שכן על פי רוב מי שמשקיע ומתייגע בתלמודו הרי הוא מתעלה ומצליח, לכן החליט מגיד השיעור לנסוע עם הבחור אל מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, ולבקש עצה וברכה.
בהגיעם אל הרב, פתח מגיד השיעור בדברי שבח על הבחור הניצב עמו, על תפילותיו והליכותיו ועל יראת שמים שלו, וציין כי למרות כל זאת - אין תלמודו עולה בידו כלל. התחייך רבי חיים למשמע השאלה, ואמר: "כנראה צריך קצת יותר יגיעת התורה, שאין התורה נקנית אלא בעמל ויגיעה קשה!".
מגיד השיעור אמר, כי יכול הוא להעיד מקרוב שיגיעה רבה יגע אותו בחור, ומנסה בכל כוחו, אך הראש חלש ואינו מצליח לקלוט ולהבין! רבי חיים פנה אל הבחור ושאלו ברוב חיבה: "האם

ביכוריי. שלאחר ההשקעה הרבה שהשקיע בי להצלחתי, חשבת כי בוודאי ישמח לראות בפרי עמלו!."

הרב עמד נפעם, אינו מאמין למראה עיניו: "אתה הוא המחבר?! הרי רק לפני שנים מספר, בהיותך כאן בישיבה קטנה, לא הבנת כמעט כלום! 'תוספות' אחד לא הצלחתי להכניס בראשך על בוריו, וכיצד התחולל שינוי אדיר כזה מקצה לקצה?"

בחיוך צופן סוד סיפר הבחור לרב דברים כהווייתם: "בתחילת לימודי בישיבה הגדולה באמת לא הבנתי כמעט כלום, כהרגלי מימים ימימה. חבריי עולים ומתגדלים בתורתם מדי יום ביומו, ואילו אני תקוע במדרגת תורת כמעט כשל ילד בחיידר... והנה לקראת סוף 'הזמן' יצאה הישיבה לנסיעה למקומות הקדושים בצפון. היה זה ביום ה', ערב ראש חודש מוקדם, והבחורים חפצו להגיע לתפילת 'יום כיפור קטן' במירון ולשאר מקומות הקדושים בגליל.

הטיול נמשך עד שעה מאוחרת בלילה, וכשחזרתי לביתי בשכונת רמות בירושלים, הייתה השעה מאוחרת מאוד. ישבתי עם הוריי ושוחחתי עמם בניחותא על חוויות הנסיעה והיום, ולא שמתי לב כלל איך השעון מתקדם ומתקדם. לפתע תפסתי את עצמי בבהלה: עדיין לא התפללתי מעריב!

מחוגי השעון הראו על השעה 3:00 בלילה! זכרתי היטב את הקבלה שקיבלתי על עצמי, ע"פ הוראת הגר"ח שליט"א, שלא לוותר על תפילה בציבור בשום אופן, אבל לא ידעתי מה ניתן לעשות בשעה שכזו. בכל שכונת רמות, על כל בתי הכנסת הרבים שבה, לא ניתן למצוא מנין לתפילת מעריב בשעה זו! האפשרות היחידה למצוא מנין בשעה כזו היא רק בביהכ"נ הגדול שבשכונת 'זכרון משה', במרכז העיר... אך כיצד מגיעים עתה ל'זכרון משה'? התחבורה הציבורית כבר מזמן אינה פועלת..."

"החלטתי לעשות השתדלות בדבר. יצאתי מהבית והרחקתי לכת עד כביש רמות המרכזי [שדרות גולדה], בניסיון למצוא טרמפ, אך הכביש היה כמעט ריק. מכוניות בודדות שחלפו על פני שעטו ביעף ולא עצרו כלל. לאחר המתנה ממושכת בקור הירושלמי העז, החלטתי: אם בתוך עשר דקות מוצא אני דרך להגיע ל'זכרון משה' - הרי טוב, ואם לאו - הריני חוזר הביתה, ובלית ברירה אתפלל ביחידות, וההכרח לא יגונה..."

"והנה כעבור שבע וחצי דקות בדיוק, נעצרת לידי מכונית, ובתוכה יהודי שהכרתי משכונתנו. 'להיכן?' - הוא שואל אותי בחביבות. - לזכרון משה! ענית. - 'טוב מאוד! גם פניי מועדות לתפילת מעריב ב'זכרון משה!'

משהגענו לביהכ"נ כבר המתינו שם 5 אנשים שעדיין לא התפללו, יושבים ומצפים למניין שיתאסף. לאחר שהגענו, עדיין חסרו שלושה למניין. חלק מהאנשים, בראותם כי אין מניין, רצו ללכת לביתם, אך אני ביקשתי והתחננתי שימתינו עוד מעט, כיוון שמוכרח אני להתפלל בציבור!

"ולבסוף היה גם היה, ב"ה, מנין שלם! תיכף החלה תפילת ערבית. עבורי הייתה זו תפילה מיוחדת במינה. התפללתי ברגש ובכוונה רבה מילה במילה, אולם משהגעתי בתפילת שמו"ע לברכת 'אתה חונן', נפתח ליבי בפתע פתאום. פרץ דמעות אדיר ניגר מעיניי ללא הפוגה! בכיתי ובכיתי שם בפינת ביהכ"נ. מעולם לא חווייתי חוויה שכזו, מעולם לא בכיתי בכי שכזה... עמדתי שם בפינתי בברכת 'אתה חונן' בלבד בערך כשלושת רבעי שעה, כשציבור המתפללים סיים זה מכבר את תפילתו והתפזרו איש לביתו. יצאתי מתפילה זו כאיש אחר לגמרי, והרגשתי כברייה חדשה!

"בהיות שהשעה הייתה כבר סמוכה לזמן תפילת שחרית בוותיקין, ודרך חזרה לביתי עדיין לא הייתה לפני, החלטתי להישאר בביהכ"נ ולהמתין עד אור הבוקר. בינתיים שלפתי גמרא סנהדרין מן הארון, והתחלתי ללמוד בה. והנה, להפתעתי העצומה אני מרגיש שפתאום אני קולט ומבין!!! בבת-אחת נפתח לי הראש! חשתי בלימודי טעם מתוק וערב עד מאוד, כפי שמעולם לא הרגשתי. בפעם הראשונה בחיי קראתי את המילים ב'תוספות' והבנתי את עומק משמעותן!..."

"בתפילת שחרית, משהגעתי לברכת 'אהבה רבה', נפתח ליבי כאולם: 'אבינו אב הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בליבנו בינה ל-ה-ב-י-ן ו-ל-ה-ש-כ-י-ל וכו' ו-ה-א-ר-ע-י-נ-י-נו ב-ת-ו-ר-ת-ך. ושוב, כשהגעתי לברכת 'אתה חונן' גאה ליבי בבכי נורא. עמדתי בברכה זו זמן ארוך מאוד, עד שהבכיות של מעריב דאתמול לא היו אלא כמשל לעומת שחרית זו!

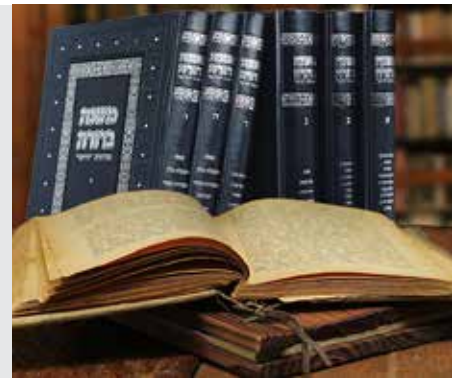
"לאחר תפילת שחרית חזרתי לביתי, סעדת פת שחרית ונכנסתי תיכף לחדרי. הוצאתי את הגמרא והתחלתי ללמוד בחשק רב והתלהבות עצומה ללא הפסק, עד כניסת השבת, אז יצאתי אל ביהכ"נ לתפילת מנחה קבלת שבת ותפילת ערבית של שבת. "לאחר התפילה חזרתי עם אבי לסעודת שבת קודש, שהייתה מלאה שמחה ואושר עצום לכל בני המשפחה כולה. לאחר הסעודה פנה אלי אבי בבקשה, שהגיעה העת לפרוש למיטתי ולישון מעט, שזה כבר למעלה מיממה וחצי שלא נתתי תנומה לעפעפי.

"אמרתי לו: 'אלמד נא עוד מעט ואחר כך אלך לישון...' אך אותו 'מעט' נמשך כל אותו ליל שבת עד שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית... לא הייתי מסוגל לעזוב את תלמודי מרוב שקיקה. "בשחרית של שבת הלכתי עם אבי לביהכ"נ לתפילה ולאחריה לסעודת שבת מלאה זמירות בשמחה עצומה. לאחר הסעודה כבר ראה אבי שאני מותש וחלוש, והכריח אותי ללכת מיד לישון כדי צרכי..."

"מאותו היום ואילך נפתחו לי שערי אורה, שערי תורה, נעשיתי מתמיד גדול, בעל הבנה עמוקה וסברה ישרה בכל דבר, וזכיתי, בסייעתא דשמיא מופלאה, להתעלות עצומה בכתרה של תורה!"

(ברכת דוד - מתוך הספר 'התעלות, הובא ב'פרפרת' פרשת כי תבוא תשע"ט)

רבבות לומדי 'הדף היומי בהלכה' מסיימים היום את לימוד החלק הרביעי של המשנה הברורה

'דרשו' מברך את המסיימים, וקורא לכל עם ישראל להצטרף אליהם החל ממוחר, עם תחילת לימוד חלק ה'

ב'דרשו' מברכים את הלומדים הרבים על כבדת הדרך הארוכה שעשו עד כה בהצלחה מרובה בס"ד, ומזמינים את כל עם ישראל להצטרף למהפכת 'הדף היומי בהלכה', ולהתחיל לעסוק בהלכה דבר יום ביומו, החל ממוחר, עם תחילת לימוד החלק החמישי של המשנה הברורה.

"רישומי של יום ההילולא של מרנא החפץ חיים, אשר האיר לארץ ולדרים עליה בגודל שגב קדושתו המופלאה, עדיין חרוטים בלבו של כל יהודי", אומרים ב'דרשו', "ובימים אלו אנחנו נמצאים בהכנות האחרונות והנרגשות לקראת יום הדין הגדול בראש השנה הבעל"ט.

"זה הזמן לעשות מעשה", אומרים ב'דרשו', "לקפוץ פנימה ולהתחיל ללמוד הלכה באופן יומיומי, כמו שכבר כתב האריז"ל זיע"א, ש"הלכה" בראשי תיבות "הריעו לה' כל הארץ", וזאת ההכנה הטובה ביותר לראש השנה שהוא יום תרועה".

אחרי כתשעה חודשים רצופים בעמל ויגיעת התורה בלימוד הלכות עירובין והלכות ראש חודש שבחלק ד' של המשנה ברורה, מסיימים היום רבבות לומדי 'הדף היומי בהלכה' את החלק הרביעי מבין ששת חלקי המשנה ברורה, ומתחילים מחר בעז"ה את חלק ה' העוסק בהלכות פסח והלכות יום טוב.

אתמול נערכו מעמדי סיום חלק ד' ותחילת לימוד חלק ה', בבתייהם של גדולי ישראל, בעיצומו של יום ההילולא של מרנא החפץ חיים, במלאות 86 שנה להסתלקותו לשמי מרום.

מדובר בציון דרך חשוב מאוד עבור רבבות הלומדים ומאות מגידי השיעורים המוסרים במסירות נפש שיעורי 'דף היומי בהלכה' דבר יום ביומו, שכן לימוד הלכות עירובין נחשב לחלק המורכב ביותר בששת חלקי המשנה ברורה, והקפת הנושא כולו בבהירות באופן שיוכלו מגידי השיעורים למסור אותו לשומעי לקחם, הנו פרויקט שנדרשו מהם מאמצים אדירים כדי להשלים אותו בשעה טובה.

קול העם

**באמצע הנסיעה נפתחה לפתע הדלת האחורית...
ב"ה לא קרה כלום, אבל אחרי דקה גילינו שאחד
הכובעים עף החוצה. "בוודאי הוא כבר נרמס תחת
גלגלי המכוניות", חשבנו, והמשכנו הלאה...**

רק למחרת, כשנהג משאית מעכו צלצל אלינו, הבנו בשביל מה אירע כל המעשה המוזר הזה

וקיימים ובריאים, ברוך השם. אבל אחרי שתי דקות התברר שנוק כלשהו כן קרה. מישהו מהנוסעים העיר שחסר כובע. ברכב היו שלושה כובעים, ועכשיו יש כאן רק שניים.

אכן, חסרון כיס, אבל לא נורא. זהו כובע שמיצה את עצמו בכמה שנות שימוש טובות וארוכות. הרעיון להגיע עד לצומת, לעשות פרסה ולחזור ולחפש את הכובע שוודאי נרמס מזמן תחת גלגלי המכוניות והמשאיות - נראה היה לי חסר טעם, מה גם שהיינו עייפים, מתגעגעים ממש לביתנו הנעים. אמרנו, שיהיה לכפרה, והמשכנו הלאה.

ביום רביעי פרשת ראה חזרנו מהצפון הרחוק, הגליל המערבי, והתקדמנו לכיוון הצפון הקרוב, אל מקום מגורינו במושב ליד חיפה. נסענו בטנדר בכביש 4 עם ילדים גדולים וקטנים.

הנסיעה היתה מעייפת, הכביש היה עמוס עם הרבה פקקים בדרך, ומדי פעם נפתחה הדרך ויכולנו לנסוע במהירות עד הפקק הבא.

פתאום, באמצע הנסיעה המהירה, נפתחה הדלת האחורית. זהו פחד נורא, סכנה גדולה מאד, הן מישהו היה עלול ליפול החוצה אל הכביש, ח"ו. מיד סגרנו את הדלת, ראינו שכולנו חיים

טוב שיסכים להגיד קדיש על אבא שלי? עצרתי, ירדתי מהמשאית, הנהגים מסביב צפרו כהוגן, אבל אני עשיתי את זה. עליתי עם הכובע, ומצאתי את השם שלכם כתוב בפנים. חיפשתי את הפרטים בספר הטלפונים, וככה בסופו של מחקר, הגעתי אליכם."

סיפורו של הנהג נגע ללבי, ומיד אמרתי כי אני מוכן לקבל על עצמי לומר קדיש לעילוי נשמתו של אביו. כך בסופו של דבר התברר שכל המעשה המוזר שקרה לנו, הדלת שנפתחה באמצע הנסיעה והכובע ששף החוצה והונח בצורה כל כך אלגנטית בצד הדרך, היה בשביל הקדיש של אביו של הנהג. הוא זכה לקיים מצוות השבת אבדה, ויהי רצון שיזכה גם לשוב בעצמו אל אביו שבשמים.

(גיליון השגחה פרטית)

למחרת מתקשר לביתנו אדם ושואל אם איבדנו כובע. "כן", אני עונה. וכאן מגיע סיפורו של המוצא, נהג משאית מהעיר עכו: "אבא שלי, עליו השלום, נפטר לאחרונה, וחברים אמרו לי שצריך להגיד קדיש אחרי. 'אתה צריך למצוא יהודי חרדי, לתת לו מאתיים שקלים בחודש, והוא יגיד קדיש לעילוי נשמת אבא שלך במשך כל החודש. ככה צריך לעשות במשך השנה הראשונה'. החברים, יודעי דבר, אמרו שמוכרחים לעשות את זה, אבא שלי מחכה לקדיש הזה, ואני צריך להתאמץ ולמצוא מישהו שיעשה את העבודה. אבל איך אני מוצא אחד כזה? אני גר בעכו, ולא יוצא לי לפגוש חרדים בכלל. אין לי הכרות אישית עם איש מהם. 'אתמול נסעתי בכביש 4 וראיתי כובע מונח בצד. חשבתי לעצמי, זה נראה כובע של חרדים, אולי דרך הכובע הזה אמצא איזה יהודי

יהלומים מגדולי ישראל

בהיותי כבן 16, באחד מביקורי אצל רבינו, אמר לי אז שיחה ואף הורה לי לרשום אותה לזיכרון. כותרת השיחה היתה: "להסתובב עם הרגשת חוסר שביעות רצון, זה הדבר הכי גרוע בעולם!"

מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל, על לימוד מוסר בצורה הנכונה

זה הדבר הכי גרוע בעולם!" והסביר: צריך אמנם זמנים של חשבון הנפש וביקורת עצמית ולחדד שאיפות נעלות, ברם, זה לזמנים מיוחדים, מידי פעם, אבל ההתנהלות היום יומית - צריכה להיות תמיד בשביעות רצון!" (ממכתבו של בעל המעשה, בספר 'בעצתך תנחני', ח"ב).

יסוד זה חידד, כאשר נשא דברים על עבודת ימי חודש אלול: אין התפקיד של השופר להפחיד על מנת להתמרמר ולהתייאש, אלא לדעת להתחזק בעבודת ה'! היינו, לשים לב כיצד אנו עושים את המעשים שלנו, לבדוק האם כל מעשה שעושים נעשה בשלימות, להתפלל כמו שצריך, ללמוד יותר טוב, להתקרב אל הקב"ה, לדעת שיש לנו הזדמנות לשוב אליו ולהתחיל הכל מחדש. אבל מי שמפחד ומתמרמר, זה גורם לו לעצבות ולהתייאש, ואז אינו עושה את מה שצריך לעשות, ומפסיד את כל העבודה של חודש אלול, ואין זו אלא עצת יצר הרע!

בן ישיבה שהציג את עצמו כמי שנתון ב"משבר" ("ביטוי זה הוא חדש של תקופה זו" - הגיב רבינו לעומתו), ששאל באיזה ספר מוסר ילמד בימים אלו, הזהירו רבינו: "לימוד בספרי מוסר במצב זה, צריך זהירות, איזה ספר ואיזה חלק, שלא יגרום חס וחלילה מצב רוח יותר חזק וגרוע."

לבן ישיבה אחר, אותו מכתיר רבינו "השוקד בתורה", כותב רבינו: "מדרכו של יצר הרע לשבור רוח טהרה של האדם על ידי התמרמרות, לתבוע מעצמו בצורה כזו שמביא את נפשו להיות

במבחן התועלת, מוסר המביא דכאון ועצבות - אין בו תועלת, ורק נזק הוא מביא, כך היה רבינו הגרמ"י לפקוביץ זצ"ל עומד ומזהיר בכל הזדמנות. באחת משיחותיו בתחילת הזמן, אמר: "כשעומדים בתחילת הזמן, כל אחד ואחד בוודאי מחשב את חשבונות נפשו לראות מצבו. אמנם צריכים בזה זהירות! והכלל הוא, שאם מחשבונות אלו יוצא לו תועלת - הרי זו היא הדרך הרצויה. אך אם חשבונות אלו שוברים אותו ומביאים צער, יגון ודכדוך בלבו, הרי הם ממעשי היצר הרע, וצריך להרחיקם."

אדרבה - "הסגולה היחידה - הכוללת בתוכה את הכוח להתגבר לכל המצבים - היא להיות תמיד נפש שמחה. נפש הבאה מתוך שביעות רצון, משקידה ועליה בתורה."

ברוח זו היה מדריך ומכוון באלו ספרים רצוי ללמוד. כאשר נשאל אם ראוי ללמוד מתוך הספר 'ראשית חכמה', המרבה בתיאור עונשי החוטאים, אמר: "אפשר לעיין בו לפעמים, אבל באופן קבוע אינו מתאים לדורנו. היום נכנסים לפחדים... הקב"ה חפץ שיעבדוהו מתוך שמחת החיים."

וכך גם הביע את דעתו כי "שני השערים הראשונים מספר 'שערי תשובה', הם 'נורא נוראות', ואינם לצעירים."

אחד מתלמידי רבינו, והוא כיום משמש כמורה הוראה לרבים, סיפר: בהיותי כבר שיתסר כבר שביסר, באחד מביקורי אצל רבינו, אמר לי אז שיחה ואף אמר לי לרשום זאת למען יעמדו ימים רבים. כותרת השיחה היתה: "להסתובב עם הרגשת חוסר שביעות רצון,

"שכל הנהגה טובה, המדידה עד כמה היא ראויה לאותו האדם - המודד הוא, אם זה מביא לו תועלת ומעלה, או חס וחלילה שהנהגה זו מכבידה עליו ויוצא מזה נזק ברוחניות, ואם חס וחלילה גורם נזק - יש להתרחק ממנה!"

(דובב שפתיים אלול תשע"ו)

עגומה. וזה מביא הפסד ונזק! אלא צריך להיות הולך תמים, להיות שמח בלימודו, ולשמור על סדרי היום ולהנות מכל דבר תורה... דאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה...".

"אתן לך כלל גדול" - כתב רבינו במכתב לבן ישיבה נבוך -

סגולות וישועות

סגולה לפרנסה - קניית סכין חדשה לכבוד ראש השנה

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

וכך היה גם מנהגו של האדמו"ר רבי משה מרדכי בידרמן מלעלוב זצ"ל, שהיה נוהג לקנות בכל שנה ושנה סכין חדש לכל בניו, וכן מובא גם ב"מנהגי מהרי"ו" (אות תקכז) שהגה"ק מסוליצא היה מדקדק לקנות לכל אחד מבניו סכין חדש לפני ראש השנה.

נשיאת סכין בכיס

הגאון רבי יחיאל מיכל היבנר זצ"ל ("מעשה יחיאל" פר' בשלח) מביא קבלה מהרה"ק מלובלין זצ"ל להיות בראש השנה בכיסו סכין חד וחלק נגד השם של פרנסה חת"ך המרומז בסופי תיבות של הפסוק 'פותח את ידך'.

והרה"ק בעל עצי חיים מסיגוט זצוק"ל היה מנהגו שלקח עימו בכל מקום שבתו את הסכין שקנה בערב ראש השנה.

מקומות שלא נהגו בזה

אבל בכמה חצרות, כמו בבעלזא, לא מצינו שהיו מהדרים לקנות סכין בערב ראש השנה, ויש שהטעימו ע"פ מה שמובא בספר "בעל שם טוב" על התורה שהבעש"ט הק' אמר שלא יתן לחברו סכין במתנה.

השחזת סכינים

בהרבה בתי ישראל שאין קונים סכין חדש, משחזים את הסכינים שבבית כמו שאמרו ע"כ רמז "וידעת כי שלום אהלך ופקדת נווך ולא תחטא" (איוב ה, כד) שחז"ל דרשוהו על השחזת הסכין.

להארות והערות ניתן לפנות למכון 'המנהג'
במייל: hamenhog@gmail.com

מנהג חסידים ואנשי מעשה לקנות סכין חדש בערב ראש השנה, ומקובל שהדבר מסוגל לפרנסה והשפעות טובות, כמובא בספרים בשם הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע שאמר שיקנה לו כל אחד בערב ראש השנה סכין חדש וישחיזנו, והוא מסוגל לפרנסה לכל השנה.

ובספר 'סגולות ישראל' (מערכת ר אות ד) מבאר, לפי שסכין פגום רומז לס"מ כמו שכתוב (תיקוני זוהר תיקון כא) "מאן סכין פגום, דא סמא"ל", ואחר כך כשמסירין ממנו הפגימות מורידים אות מ', לפי שאות מ' הוא הרע שבסמא"ל שמרמז על מוות, ונשארו רק אותיות סא"ל שהוא שם הקדוש גימטריא פא"י ראשי תיבות 'פותח את ידך', ובא"ת ב"ש הוא אותיות חת"ך שם הפרנסה.

עוד טעם מצינו בספר ליקוטי מהרי"ח (חלק ב דף ד:): שהביא בשם אחד מהקדושים שהטעם משום דסכין שאינו חד עושה פירורין וקשין לעניות, משא"כ סכין חד שאינו עושה פירורין.

זכות עקידת יצחק

ויש שכתבו שקונים הסכין בערב ראש השנה כדי לרמז על עקידת יצחק שהיתה בראש השנה, שתעמוד לנו זכות מצוה גדולה זו ביום הדין, ואף כדי לעורר זכות המילה של כלל ישראל, שגם העבריינים נזהרים במצוה זו ועושים אותה בשמחה ("בספר חיים" פרק א).

ומצינו צדיקים שנהגו לחלק סכינים לבני משפחתם ולאנשים הקרובים אליהם, וכמו שסיפר הרה"ק רבי יצחק מנעשכיז זצ"ל שהרה"ק החוזה מלובלין זי"ע היה מחלק סכינים בראש השנה למקורבים שלו לסגולה לפרנסה ("זכרון טוב" דף כג, ג).

להצטרף סליחות בשידור חי האם נחשב כמו אמירה בציבור?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: יש בזה מעלה גדולה לשפוך שיח יחד עם הציבור, וכן יש התעוררות מקול החזן והציבור, אך אינו נחשב מנין ואי אפשר לומר י"ג מידות כדין יחיד.

שאלה: יש נשים שרוצות לומר סליחות בצבור ואינם יכולות להשאיר את התינוק לבד ומבקשות מבעליהם שיתקשר בפלאפון ויניח אותו פתוח סמוך לחזן וכך ישתתפו באמירת סליחות מרחוק, האם זה נחשב כמו מנין?

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שלוש סדרות של הפטרות באחת עשרה השבתות שבין שבעה עשר בתמוז ליום הכיפורים

נבואה המעוררת לתשובה: 'דרשו ה' בהמצאו', בצום גדליה; ו'שובה ישראל', בשבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים. והפטרות שובה ישראל, היא בסוף ספר הושע, המסתיים במילים "ופושעים יכשלו בם", והכוונה לפושעי ישראל; ומכיון שבין בקריאת התורה ובין בהפטרות אין לסיים בדבר שהוא רע לישראל - מוסיפים פסוקים מספר אחר שב'תרי עשר'. וראה להלן.

[שו"ע תכח, ח, ומשנ"ב כב-כג; ביאורים ומוספים דרשו, 14]

בשלוש השבתות שבין שבעה עשר בתמוז לצום תשעה באב, קוראים שלוש הפטרות של נבואת פורענות: 'דברי ירמיהו', 'שמעו דבר ה'", ו'חזון ישעיהו'. בשבע השבתות שבין צום תשעה באב לראש השנה, קוראים שבע הפטרות של נבואת נחמה: 'נחמו', 'ותאמר ציון', 'עניה סוערה', 'אנכי אנכי הוא מנחמכם', 'רני עקרה', 'קומי אורי', ו'שוש אשיש'. ובין ראש השנה ליום הכיפורים, קוראים שתי הפטרות של

אילו פסוקים מוסיפים לאחר קריאת הפטרת 'שובה ישראל'?

פסוקי מיכה, אך יש אומרים שיקדימו את פסוקי יואל, משום שצריך לקרוא פסוקים כסדרם שבמקרא. ויש אומרים שבקריאה מתוך קלף, יקדימו את פסוקי יואל, ואילו בקריאה מספר מודפס אין חובה לקרוא פסוקים כסדרם.

ד. כאשר קוראים בשבת זו פרשת וילך, מוסיפים את פסוקי מיכה, שיש בהם מעניינה; וכשקורים פרשת האזינו, מוסיפים את פסוקי יואל, שיש בהם מעניינה. וראה עוד במקורות.

[שו"ע תכח, ח, ומשנ"ב כג; ביאורים ומוספים דרשו, 16]

כאמור, לאחר הפטרת 'שובה ישראל', מוסיפים פסוקים מספר אחר שב'תרי עשר'. וישנם מנהגים רבים בדבר: א. שלושת הפסוקים האחרונים של ספר מיכה, המתחילים במילים "מי אל כמוך".

ב. שבעה עשר פסוקים מספר יואל, המתחילים במילים "וה' נתן קולו"; או רק שלושה עשר מתוכם, מהמילים "תקעו שופר".

ג. הן את פסוקי מיכה והן את פסוקי יואל הנ"ל, כאשר בנוגע לפסוקי יואל - שונים המנהגים, כנ"ל. ויש אומרים שיקדימו את

נזיפתו של רבי אליעזר באדם שקרא הפטרה יצרה מנהגים שונים הנמשכים עד לימינו אנו

בנפרד, ובשבת פרשת אחרי מות חל ערב ראש חודש, ולא קראו בה את הפטרת הלא כבני כושיים - קוראים אותה בפרשת קדושים. הסיבה להימנעות מקריאת הפטרת התשפוט - שהיא עוסקת בתועבות שנעשו בירושלים, ובגמרא מובא מעשה ברבי אליעזר שנוף קשות באדם שקרא בפניו הפטרה העוסקת בתועבות שנעשו בירושלים; ולמרות שאין הלכה כרבי אליעזר, משתדלים להימנע מכך במידת האפשר.

[שו"ע תכח, ח, ומשנ"ב כו; ביאורים ומוספים דרשו, ביאורים ומוספים דרשו, 18]

מנהג בני אשכנז, לקרוא בפרשת אחרי מות את הפטרת 'הלא כבני כושיים', ובפרשת קדושים את הפטרת 'התשפוט'. ומנהג בני ספרד להיפך. ויש מבני אשכנז שבירושלים, שנהגו שלא לקרוא את הפטרת התשפוט, והם קוראים בשתי השבתות את הפטרת הלא כבני כושיים.

ובשנה שבה אחרי מות וקדושים נקראות יחד - למרות שבדרך כלל קוראים בשבת כזו את הפטרה של הפרשה השנייה - לכל הדעות קוראים את הפטרת הלא כבני כושיים. וכן בשנה שהן נקראות

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

* העולה לתורה לקריאת התוכחה שבפרשת בחוקותי ושבפרשת כי תבוא, אינו קורא את התוכחה בפני עצמה, כדי שלא לברך על דברי התוכחה בלבד, אלא מתחיל מעט לפניה ומסיים מעט לאחריה. ומנהג רוב ישראל, שה'בעל קורא' עולה לקריאת התוכחה; אך בדיעבד, אם קראו לאדם אחר לעלות, אסור לו להימנע מלעלות, מפני כבוד התורה, ועל כך נאמר: "שומר מצוה לא ידע דבר רע".
* בשמונת הפסוקים האחרונים של התורה, אסור להפסיק בקריאת התורה, ולהעלות אדם אחר לתורה, מפני שפסוקים אלו שונים משאר פסוקי התורה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

המנותק מהתורה מילדותו - האם הטאיו נחשבים כאונס או כמזיד?

שגדל וחונך במנותק משמירת התורה והמצוות: "תינוק שאבותיו פרשו מדרכי הציבור, ונתגדל ללא תורה - דינו כישראל לכל דבר, והוא בחזקת שאם יודיעוהו וישתדלו עמו, כשיעור ההשתדלות שהוא ראוי לשוב - לא יזיד לבלתי שוב. אמנם, אחר שהשתדלו עמו, והוא מזיד וממאן לשוב - דינו כמומר. ושיעור ההשתדלות, תלוי לפי התבוננות הדיינים כאשר יופיע ברוח קודשם בהכרעת דינו. וצריך לדון על כל איש ואיש בפרט, ולמוד שיעור ידיעתו אם אינו נחשב מזיד; ואותו שנדון כאונס, זוכים בעירוב עבורו".

[שו"ע שפה, א, משנ"ב א, ושעה"צ ב; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 171, וראה שם, 2-3]

לדעת השולחן ערוך, אדם שגדל במנותק משמירת התורה והמצוות, ומחלל שבת בפרהסייה - זדונו נחשב כאונס, ואינו נחשב כמומר, ודינו לענין 'עירוב חצרות' כיהודי השומר תורה ומצוות, ואינו אוסר את החצר. ולדעתו כך הדין גם בנוגע לאנשי כתות הכופרות בתורה שבעל פה, כגון ה'צדוקים' וה'קראים', ש'מנהג אבותיהם בידיהם' לחלל את השבת. אולם, לדעת פוסקים רבים, צדוקים וקראים המחללים שבת בפרהסייה, ולו באיסורים דרבנן, דינם כגוי.

ואילו החזון איש כתב, הן בנוגע לצדוקים, והן בנוגע לכל יהודי

הלוח היומי

כ"ה באלול | יש המקיימים ביום זה את הילולת התנא רבי אלעזר ב"ר שמעון בר יוחאי ע"ה

יום זה הוא היום הראשון לבריאת העולם (לשיטת ר"א בן הורקנוס), ובו נבראו האש והמים, שמים וארץ, האור והחושך. (ויקרא רבה כ"ט, א, וכן פרקי דרבי אליעזר ח, א).

ביום זה בשנת ג' אלפים תכ"ח, נשלמה בניית חומת ירושלים בימי נחמיה: "וַתִּשְׁלֶם הַחֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לְאַלּוּל לְחַמְשֵׁים וּשְׁנַיִם יוֹם. וַיְהִי כִּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל אוֹיְבֵינוּ וַיֵּרְאוּ כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֵתֵינוּ וַיִּפְּלוּ מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם וַיִּדְּעוּ כִּי מֵאֵת אֱלֹקֵינוּ נַעֲשֶׂתָה הַמְּלָאכָה הַזֹּאת". (פרק ו', פסוק טו-טז).

יארצייט:

יש המקיימים ביום זה את הילולת התנא רבי אלעזר ב"ר שמעון בר יוחאי ע"ה (ג' תתס"ב).

תקמ"ו: רבי יחיאל מיכל ב"ר יצחק (מדרוהוביץ) יונגרלייב זצ"ל, המגיד מזלוטשוב.

תקס"ט: רבי שאול ישועה ב"ר יצחק אביטבול זצ"ל, אב"ד צפרו-מרקו, בעל אבני שיש.

תרנ"ג: רבי דוד ב"ר חיים (מצאנז) הלברשטאם זצ"ל, מקשאנוב.

תש"ל: רבי ראובן ב"ר יהודה נדאף (נדב) זצ"ל, אב"ד חולון, בעל דודאי ראובן.

תשס"ח: רבי בנימין יהושע ב"ר ברוך זילבר זצ"ל, בעל אז נדברו, ברית עולם, שביתת הארץ, בית ברוך ועוד.

האם מותר לעשות סקר בין אנשים מי לדעתם הרופא המעולה ביותר?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

לו אף על חשש רחוק שיש לו בדבר [ועכ"פ לומר לו שאינו מייעץ לו לעשות את השידוך], כמבואר כאן, וכן דעת הגר"א פרכיימר (הלכות שמיה"ל בנוגע לשידוכים).

ולעשות סקר בין אנשים מי לדעתם רופא מעולה, דעת הגר"י זילברשטיין (שיעורי תורה לרופאים סי' מז) שאסור, מפני שאנשים אלו אינם מבינים ברפואה ונותנים בכך עצה שאינה הוגנת, שהרי יתכן שהרופאים האחרים מעולים יותר, וכן מפני שגורמים שם רע לשאר הרופאים, בשעה שיתכן שאינם פחות טובים. מאידך, בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ו סי' רצז אות כא) כתב, שאין בפרסום זה כל חשש אם מפרסמים שהסקר נערך אצל סתם בני אדם שאינם מומחים לרפואה, שהרי כולם יודעים שאין לסמוך על הסקר מבחינה רפואית, אלא רק לדעת מאיזה רופא נהנו וחושבים שהוא טוב יותר.

בהלכה הנלמדת היום (חלק הציורים סעיף ג'), עוסק ה'חפץ חיים' במקרים בהם אדם מתייעץ עם חברו האם להיכנס לשותפות עם מישהו, או להשתדך עמו, וחברו יודע שאין השותפות או השידוך הוא טובים עבור חברו. וכותב ה'חפץ חיים', כי גם במקרים בהם אסור לספר את האמת על הנידון, מכל מקום אסור גם לעשות ההיפך, דהיינו לייעץ לחברו שכן ייכנס לשותפות או השידוך הזה. ואיסור זה הוא משום 'לפני עור לא תתן מכשול', שבכלל זה גם הנותן לחברו עצה שאינה הוגנת לו.

בביאורים ומוספים מביאים כמה נידונים מצויים בעניין התייעצויות ובירורים, כיצד יש לעשות זאת בדרך הנכונה ללא חשש איסור: "הרוצה לברר על שידוך את כל הפרטים ולצאת מידי חשש כל איסור, כתב הגר"מ היילברון (מבקשי תורה כרך ה קובץ כד עמ' קלו-קלז) שעצתו היא לשאול בתור עצה - אם הדבר היה נוגע לנשאל כיצד היה נוהג, ואז המשיב יוכל להשיב

בראש השנה אדם צריך לבקש רק על מלכות ה'.

(הגר"ח וולוז'ין - דרשת מהר"ח לר"ה)

ואם מבקש על צרכיו הפרטיים יבקש "למענך אלקים חיים" - בשביל עבודת ה'.

(אור יחזקאל אלול עמ' קט)

נשתדל בראש השנה לבקש שכבוד ה' יתגלה בעולם ואף כשנבקש על צרכינו הפרטיים נכוין שהם בשביל עבודת ה' ולהרבות כבודו בעולם